

Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Δημοσιοποίηση της Ετήσιας Έκθεσης 2022

Η ελληνική Πολιτεία οφείλει να διασφαλίσει την απαραίτητη τήρηση της αρχής της μη-επαναπροώθησης και την πρόσβαση των φερόμενων θυμάτων στη δικαστική προστασία.

Αθήνα, 13 Δεκεμβρίου 2023

Ο [Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών](#) δημοσιοποιεί σήμερα την Ετήσια Έκθεσή του για το 2022 με αναλυτικά ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία των περιστατικών που κατέγραψε την περσινή χρονιά. Ο όρος άτυπες αναγκαστικές επιστροφές περιλαμβάνει τόσο τις φερόμενες επαναπροωθήσεις αιτούντων άσυλο και προσφύγων όσο και κάθε άλλη μορφή αναγκαστικής απομάκρυνσης πολιτών τρίτων χωρών από την ελληνική επικράτεια που γίνεται με τρόπο παράτυπο και συνοπτικό, δηλαδή χωρίς να ακολουθούνται οι νόμιμες διαδικασίες για τις απομακρύνσεις πολιτών τρίτων χωρών.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής έχει καταγράψει, μεταξύ Φεβρουαρίου 2022 και Δεκεμβρίου 2022, μαρτυρίες για 50 περιστατικά άτυπων αναγκαστικών επιστροφών που, κατά τους ισχυρισμούς των φερόμενων θυμάτων, συνέβησαν από τον Απρίλιο 2020 μέχρι και τον Οκτώβριο 2022. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, το συνολικό πλήθος των φερόμενων θυμάτων σε αυτά τα περιστατικά ανέρχεται κατ' ελάχιστον σε 2.157 άτομα. Μεταξύ αυτών βρίσκονται 214 γυναίκες και 205 παιδιά, καθώς και 103 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, άτομα με αναπηρία, υπερήλικες κλπ.

Η πλειοψηφία των φερόμενων θυμάτων είναι από χώρες καταγωγής, από τις οποίες προέρχεται σημαντικό ποσοστό ατόμων που αναγνωρίζονται ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με στοιχεία της περιόδου αναφοράς από εθνικές και ευρωπαϊκές πηγές. Ανάμεσα στα φερόμενα θύματα υπάρχουν πέντε (5) άνθρωποι που είχαν αναγνωριστεί στην Ελλάδα ως πρόσφυγες και πέντε (5) άνθρωποι που είχαν καταγραφεί από τις ελληνικές Αρχές ως αιτούντες/σες άσυλο και το αίτημά τους εκκρεμούσε.

Στις μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα περιγράφουν πράξεις που συνδέονται με εξαιρετικά σοβαρές παραβιάσεις της αρχής της μη-επαναπροώθησης και του δικαιώματος στο άσυλο, όπως ορίζονται στη [Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), καθώς και παραβιάσεις της απαγόρευσης της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης και του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία, όπως ορίζονται στην [Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#) (ΕΣΔΑ) και αποτελούν πράξεις που, κατά το ελληνικό Δίκαιο, είναι ποινικά αδικήματα. Τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι έχουν υποστεί σωματική βία, λεκτική βία και απειλές για τη ζωή τους και τη σωματική τους ακεραιότητα πολλές φορές με τη χρήση όπλων, σεξουαλική παρενόχληση, εξευτελιστική μεταχείριση, αφαίρεση προσωπικών αντικειμένων και ταυτοποιητικών εγγράφων, άτυπη κράτηση σε χώρους υπό εξευτελιστικές συνθήκες, διαχωρισμό οικογενειών, ενώ αναφέρθηκαν και απώλειες ανθρώπινων ζωών.

Στις μαρτυρίες που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής αναφέρεται ότι συμμετείχαν ως δράστες τόσο ένστολοι όσο και άτομα με πολιτικά ρούχα. Σε κάποιες μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι κατά το στάδιο της απομάκρυνσης από την ελληνική επικράτεια συμμετείχαν ως δράστες και πολίτες τρίτων χωρών που μιλούσαν τη γλώσσα των φερόμενων θυμάτων.

Η Ετήσια Έκθεση 2022 περιέχει αναλυτικά στοιχεία για τα χαρακτηριστικά των φερόμενων θυμάτων (χώρες καταγωγής, ηλικίες, φύλο, ευαλωτότητες, νομικό καθεστώς στην Ελλάδα, κλπ.), για την ταυτότητα των

φερόμενων θυτών (ένστολοι και μη-ένστολοι, μέλη σωμάτων ασφαλείας, διακριτικά, εξοπλισμός, κλπ), τον τρόπο δράσης τους και τα μέσα υλοποίησης. Περιέχονται, επίσης, αναλυτικά ποιοτικά ευρήματα για τον τρόπο υλοποίησης (modus operandi) των περιστατικών άτυπων αναγκαστικών επιστροφών. Στα παραρτήματα της έκθεσης παρατίθενται ανωνυμοποιημένα αποσπάσματα από αυτούσιες μαρτυρίες φερόμενων θυμάτων.

Περιλαμβάνονται, επίσης, αναλυτικές συστάσεις προς τις ελληνικές Αρχές, όπως, μεταξύ άλλων, ότι θα πρέπει να διερευνούν με τρόπο ανεξάρτητο και αποτελεσματικό τις καταγγελίες για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα, να διασφαλίζουν την παραπομπή των υπευθύνων για τυχόν παράνομες ενέργειες ενώπιον της Δικαιοσύνης, να διασφαλίζουν ότι όλα τα κρατικά όργανα τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης, και να διασφαλίζουν σε όλους τους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και προστασία απέναντι στις επαναπροωθήσεις και κάθε μορφή άτυπης αναγκαστικής επιστροφής.

Μία συνοπτική παρουσίαση αυτών των στοιχείων είχε πραγματοποιήσει ο Μηχανισμός Καταγραφής κατά την [παρουσίαση](#) της [Ενδιάμεσης Έκθεσής](#) του στις 24 Ιανουαρίου 2023.

Την Ετήσια Έκθεση 2022 του Μηχανισμού Καταγραφής μπορείτε να τη βρείτε [εδώ](#).

Ο Μηχανισμός Καταγραφής θα παρουσιάσει την επόμενη Ετήσια Έκθεσή του για το 2023 εντός του πρώτου τετραμήνου του επόμενου έτους.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής δημιουργήθηκε από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου προκειμένου να παράσχει ένα αντικειμενικό εργαλείο αποτύπωσης περιστατικών άτυπων αναγκαστικών επιστροφών από την Ελληνική επικράτεια. Στον Μηχανισμό Καταγραφής μετέχουν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο προσφέροντας υπηρεσίες σε πολίτες τρίτων χωρών, άσπασες με νομική υπόσταση και εκπροσώπηση στην Ελλάδα. Η Αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (ΥΑ/ΟΗΕ) στην Ελλάδα παρέχει στον Μηχανισμό Καταγραφής ως συνεργαζόμενος φορέας τεχνική υποστήριξη και τεχνογνωσία σε ζητήματα προσφυγικής προστασίας.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν εμπλέκεται με οποιονδήποτε τρόπο σε νομικές διαδικασίες που πιθανόν να έχουν ξεκινήσει είτε με πρωτοβουλία των φερόμενων θυμάτων και των νομικών τους εκπροσώπων είτε με πρωτοβουλία των διωκτικών Αρχών. Ο Μηχανισμός Καταγραφής με τον εντοπισμό των φερόμενων θυμάτων και την ασφάλεια της καταγραφής ενθαρρύνει την καταφυγή των φερόμενων θυμάτων στις αρμόδιες Αρχές και τη Δικαιοσύνη.

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ο Εθνικός Θεσμός Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ελλάδα και το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προώθησης και προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων των Ηνωμένων Εθνών και τον Ν. 4780/2021, έχει ως θεσμική αποστολή, μεταξύ άλλων, τη διαρκή παρακολούθηση θεμάτων που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας.

Περισσότερες Πληροφορίες:

Ηλίας Ι. Τσαμπαρδούκας, Επόπτης του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών, (+30) 210 723 3224, recordingmechanism@nchr.gr